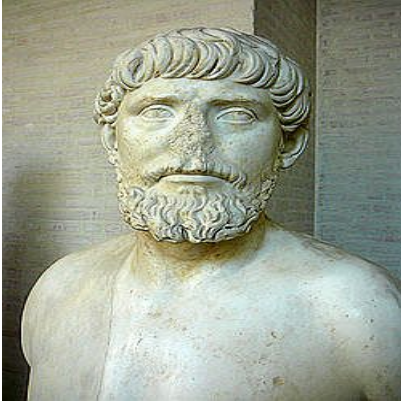

Bouw van het Pantheon

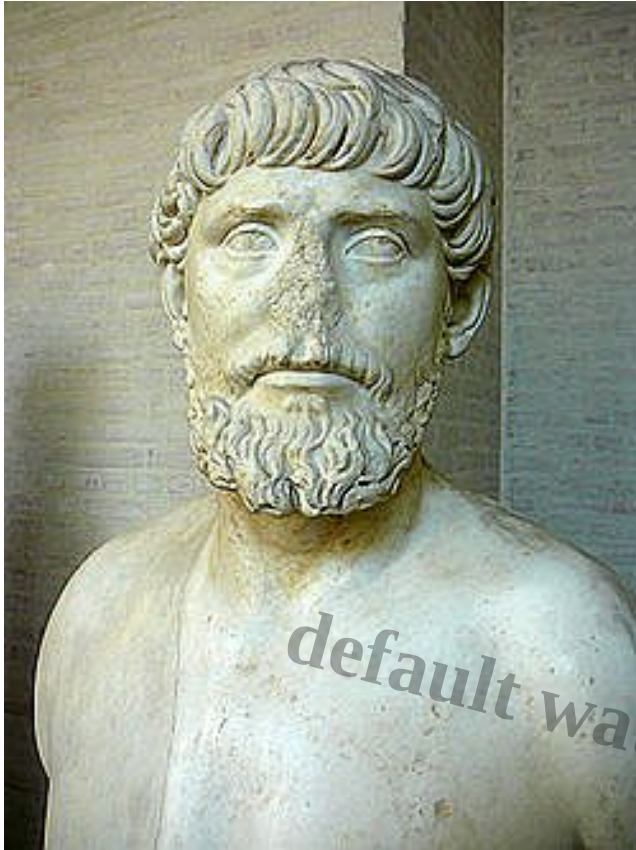
Beschrijving

Voordat we ingaan op een nadere bespreking van de bijdrage van de functie van het Pantheon aan haar conservering door de eeuwen heen, moeten we eerst nog vaststellen wie de architect was en wat de exacte datering van het Pantheon is.

Apollodorus ja?

Het huidige Pantheon wordt gedateerd ten tijde van *Hadrianus*, maar deze datering is ook wel aangevochten. De *Historia Augusta* schrijft dat Hadrianus verantwoordelijk was voor de bouw. Er zijn echter moderne wetenschappers die van mening zijn dat de bouw al veel eerder begonnen moet zijn.

De Duitse archeoloog *Wolf-Dieter Heilmeyer* denkt dat de verantwoordelijke architect *Apollodorus van Damascus* is geweest. Apollodorus was onder *Trajanus* de meest gevraagde architect in Rome. Hij wordt daarin gesteund door *Paula Landart*, een Franse linguïste, die opmerkt dat de baden van Trajanus, die met zekerheid zijn ontworpen door Apollodorus, koepelconstructies bevatten die lijken op die van het Pantheon.

Apollodorus van Damascus

Apollodorus neeâ?!

Apollodorus kan niet verantwoordelijk zijn geweest voor de bouw als uit wordt gegaan van de meest gesteunde datering en wel die in de tijd van Hadrianus. Apollodorus viel namelijk bij hem in ongenade en *Cassius Dio* meldt dat hij door de keizer uit Rome verbannen werd. Het gerucht gaat dat Hadrianus, als klein kind, Apollodorus eens ongevraagd advies had gegeven, waarop de architect Hadrianus woedend wegstuurde. Hadrianus zou daarom later als keizer zijn eigen gebouwen willen ontwerpen om wraak te nemen op Apollodorus.

Keizer Hadrianus

Hadrianus ja?

Roberto Vighi, een kenner op het gebied van de Hadriaanse architectuur, is van mening dat Hadrianus zelf de architect van het Pantheon was: *“The very character of the Pantheon suggests that Hadrian himself was its architect. Only one such as he was, at one and the same time an impassioned admirer of Greek culture and art and a daring innovator in the field of Roman architecture, could have conceived this union of a great pedimental porch in the Greek manner and of a vast circular hall, a masterpiece of architecture, typically Roman in its treatment of curvilinear space, and roofed with the largest dome ever seen.”*

Datering

Er is archeologisch bewijs waaruit een datering van de bouw van het Pantheon ten tijde van Hadrianus blijkt. Dit bewijs bestaat uit stempels op de bakstenen waaruit het gebouw deels vervaardigd is. In 1892 ontdekte de Franse architect *Georg Chodan* deze stempels op de bakstenen. De stempels geven de plaats van productie van de steen aan en in sommige gevallen de consuls op dat moment. De data op het gros van de stenen liggen allemaal tussen 120 en 125 na Christus.

Het grootste deel van de stenen stamt uit 123. Aangezien Hadrianus keizer was tussen 117 en 138 na Christus, wordt het Pantheon op basis van dit archeologisch materiaal aan hem toegeschreven.

In het volgende bericht meer over de functie van het Pantheon door de afgelopen 20 eeuwen heen.

Datum aangemaakt

2021/02/05